

Lapuanjoen vesistöalueen tekojärvet Hirvijärven ja Varpulan tekojärvet

Hirvijärven tekojärvi

Historia

Hirvijärven tekojärvi sijaitsee Etelä-Pohjanmaalla Seinäjoen ja Lapuan kuntien välisellä rajalla, noin 15 kilometrin päässä molempien kaupunkien taajamista. Hirvijärven tekojärvi on suurin Lapuanjoen vesistön kolmesta tekojärvestä. Tekojärven rakennustyöt aloitettiin 1960-luvun loppupuolella osana Lapuanjoen järjestelytoimenpiteiden kolmatta vaihetta, ja allas valmistui vuonna 1974. Samana vuonna otettiin käyttöön tekojärven länsireunalla sijaitseva vesivoimalaitos, jonka omistaa Vattenfall Sähkötuotanto Oy. Hirvijärven tekojärven rakentamisen perusteina olivat tulvasuojelu, vesiensuojelu, vesihuolto ja vesien virkistyskäyttö sekä voimatalous. Hirvijärven vesirakenteiden hoidosta vastaa Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus.

Käyttöönottovuosi: 1974

Pinta-ala: 15,3 km²

Säännöstelytilavuus: 44 milj. m³

Maksimisyvyys: 6,5 metriä

Säännöstelyväli: 4,7 metriä

Rantaviivan pituus: 57,2 km

Valuma-alueen pinta-ala: 599 km²

Vesistöjärjestelyt

Hirvijärven tekojärvi on erotettu viereisestä Varpulan tekojärvestä maapadolla. Tekojärvien välillä on säännöstelypato. Hirvijärven länsireunalla kulkee maapato altaan eteläkulmasta voimalaitokselle asti. Vesi virtaa Hirvijärveen kolmea uomaa pitkin: Nurmonjoesta Kylmäkosken padon ja täytökanavan kautta altaan eteläpään, Varpulan tekojärvestä säännöstelypadon kautta altaan itäpuolelle sekä Tiisjärvestä 3,3 kilometrin mittaista Tausnevanuomaa pitkin altaan koilliskulmaan. Hirvijärvestä vesi johdetaan järven länsilaidalla sijaitsevaan tyhjennysuomaan, jossa on Hirvikosken voimalaitos, ja siitä edelleen takaisin Nurmonjokeen.

Hirvijärvi sijaitsee Lapuanjoen latva-alueilla, ja sillä on oleellinen merkitys Lapuanjoen tulvavesien säätelyssä. Tekojärven suuri säännöstelytilavuus (44 milj. m³) mahdollistaa oikea-aikaisen ja tehokkaan tulvahuippujen leikkaamisen Lapuan keskustassa ja pengerrysalueilla. Hirvijärven vedenpinnan säännöstelyväli on 4,7 metriä. Kesäaikaan altaan ollessa virkistyskäytön vuoksi täynnä, sen vedenpintaa voidaan säännöstellä noin 1,5 metriä ja

pinnankorkeus pidetään kesätulvan varalta 0,5 metriä ylärajan alapuolella.

Hirvijärven patorakenteet on luokiteltu patoturvallisuuslain (494/2009) mukaisesti luokan 1 patorakenteiksi. Hirvijärven tekojärven patoturvallisuusriski kohdistuu Lapuanjokeen. Lapuanjoen vesistön tulvariskien hallintasuunnitelman löydät täältä: www.ymparisto.fi/trhs/lapuanjoki

Alueen ominaispiirteet

Hirvijärven tekojärvi on matala, sameave-tinen ja runsashumuksinen tekojärvi, jossa esiintyy sekä talvi- että kesäaikaan happi-vajetta. Järvellä ongelmana ovat turvepoh-jasta pintaan nousevat turvelautat, joita on poistettu ajoittain ELY-keskuksen toi-mesta. Hirvijärven ekologinen tila on arvi-oitu tyydyttäväksi ja kemiallinen tila hyvää huonommaksi. Lapuanjoen vesistöalueen vesienhoidon toimenpideohjelman löydät verkosta: www.ymparisto.fi > [Vesi](#) > [Vesiensuojelu](#) > [Vesienhoidon suunnittelu ja yhteistyö](#) > [Vesienhoito ELY-keskuksissa](#)

[> Etelä-Pohjanmaa, Pohjanmaa ja Keski-Pohjanmaa](#) [>Toimenpideohjelmat](#) [> Toimenpideohjelmat ja toimenpiteiden toteutus.](#)

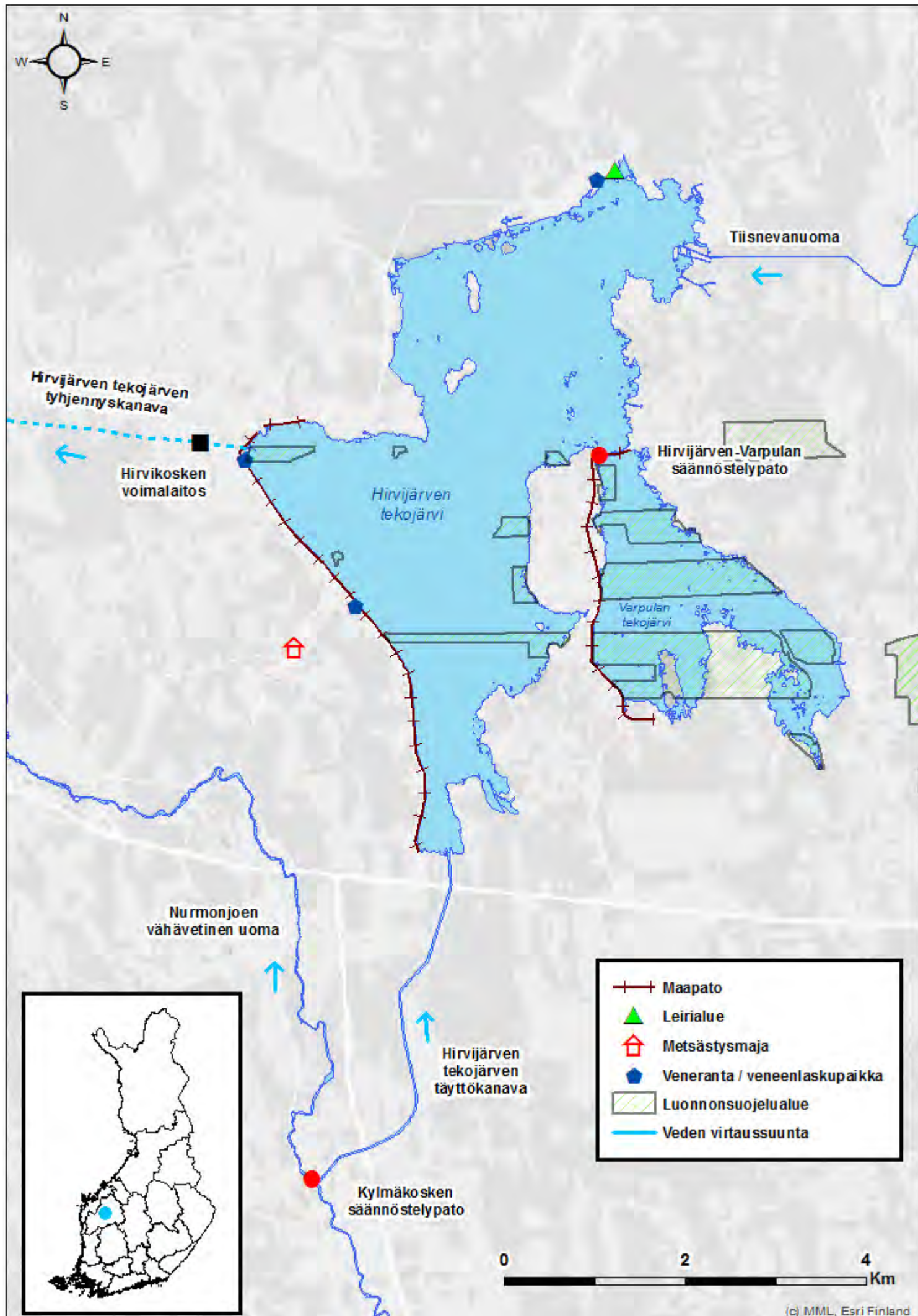
Hirvijärveen on istutettu kuhaa, järvitaimenta, kirjolohta ja siikaa. Luonnonvaraisina lajeina esiintyy haukea, madetta, ahventa, lahnaa ja särkeä. Hirvijärven tekojärven kalakannassa esiintyvät eloho-peapitoisuudet ovat laskeneet säännöllisesti 1980-luvulta lähtien vakiintuen 2000-luvulla raja-arvojen alapuolelle.

Virkistyskäyttö

Hirvijärven tekojärvi muodostaa yhdessä Varpulan tekojärven kanssa alueellisesti merkittävän virkistyskäyttökohteen. Lapuan kaupunki omistaa Hirvijärven pohjoisrannalla sijaitsevan leirialueen, josta löytyy muun muassa vuokrattavia hirsimökkejä. Leirialueen yhteydessä on veneranta ja lintutorni. Tekojärven veneenlaskupaikat löytyvät leirialueelta sekä järven länsirannalta, missä sijaitsee myös metsästysmaja. Järven ympäristön maastot soveltuvat hyvin reippailuun sekä marjojen ja sienten poimimiseen.

Järvi on suosittu virkistyskalastuskohde. Hirvijärven kalastuslupia myy Hirvijärvi-Varpulan kalastusseura.

Varpulan tekojärvi

Historia

Varpulan tekojärvi sijaitsee Etelä-Pohjanmaalla Seinäjoen kunnassa, noin 15 kilometrin päässä Seinäjoen kaupungin taajamasta. Varpulan allas on Lapuanjoen vesistöalueen toiseksi suurin tekojärvi. Varpulan tekojärvi valmistui vuonna 1962 osana Lapuanjoen järjestelyitä. Altaan pintaa korotettiin vuonna 1974, samaan aikaan kun viereinen Hirvijärven tekojärvi rakennettiin. Varpulan tekojärven patorakenteiden ylläpidosta vastaa Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus.

Vesistöjärjestelyt

Varpulan tekojärvi on erotettu Hirvijärven tekojärvestä altaan pohjoisreunalla sijaitsevalla säännöstelypadolla sekä 3,7 kilometrin pituisella maapadolla, joka kattaa myös tekojärven koko länsireunan. Varpulan tekojärven pinta on noin 3 metriä Hirvijärven pintaa korkeammalla. Säännöstelypadon kautta vesi virtaa Varpulan tekojärvestä

Käyttöönottovuosi: 1962

Pinta-ala: 4,1 km²

Säännöstelytilavuus: 10,3 milj. m³

Maksimisyvyys: 5,5 metriä

Säännöstelyväli: 4 metriä

Rantaviivan pituus: 25,6 km

Valuma-alueen pinta-ala: 20 km²

Hirvijärveen ja sieltä Hirvijärven voimalaitoksen kautta eteenpäin Nurmonjokeen. Veden virtaussuunta Varpulan tekojärvesä on etelästä pohjoiseen.

Varpulan tekojärvellä on yhdessä Hirvijärven tekojärven kanssa merkittävä vaikutus Lapuanjoen tulvavesien säätelyssä sekä Lapuan keskustaan kohdistuvan tulvariskin hallinnassa. Varpulan tekojärven patorakenteet on luokiteltu patoturvallisuuslain (494/2009) mukaisesti luokan 1 patorakenteiksi. Varpulan tekojärven patoturvallisuusriski kohdistuu Lapuanjokeen. Lapuanjoen vesistön tulvariskien hallintasuunnitelman löydät verkosta: www.ymparisto.fi/trhs/lapuanjoki

Alueen ominaispiirteet

Varpulan tekojärvi on syvä, tummavetinen ja runsashumuksinen järvi, ja siinä esiin-

tyy talvenaikaista happivajetta. Varpulan tekojärven valuma-alue on melko pieni ja se koostuu pääosin ojitetusta ja ojittamattomasta suosta. Tekojärveen kohdistuva kuormitus on vähäisempää kuin Hirvijärvellä, ja veden laatu onkin Varpulan karumassa ympäristössä hieman parempi. Tekojärven fosfori- ja klorofyllipitoisuudet ovat erinomaisella tasolla. Varpulan tekojärven ekologinen tila on arvioitu tyydyttäväksi. Luontoarvoiltaan Varpulan tekojärvi on merkityksellinen luonnonsuojelukohde, suuri osa altaan pinta-alasta on suojelun piirissä. Myös altaan itäpuolinen Ison Teerinevan alue on suojeltu. Lapuanjoen vesistöalueen vesienhoidon toimenpideohjelman

löydät verkosta: www.ymparisto.fi > [Vesi](#) > [Vesiensuojelul](#) > [Vesienhoidon suunnittelu ja yhteistyö](#) > [Vesienhoito ELY-keskuksissa](#) > [Etelä-Pohjanmaa, Pohjanmaa ja Keski-Pohjanmaa](#) > [Toimenpideohjelmat](#) > [Toimenpideohjelmat ja toimenpiteiden toteutus.](#)

Varpulan tekojärveen on istutettu siikaa ja planktonsiikaa, luonnonvaraisena järvesä kasvaa muun muassa ahventa, haukea, lahnaa, madetta ja särkeä. Tekojärven kalakannassa esiintyvät elohopeapitoisuudet ovat laskeneet säännöllisesti 1980-luvulta lähtien vakiintuen 2000-luvulla raja-arvojen alapuolelle.

Virkistyskäyttö

Varpulan tekojärvi muodostaa yhdessä Hirvijärven tekojärven kanssa alueellisesti merkittävän virkistyskäyttökohteen. Tekojärvien ympäristö soveltuu hyvin patikointiin sekä sienestykseen ja marjastukseen. Tekojärven itäpuolella sijaitsee Ison Teerinevan luonnonsuojelualue. Tekojärvien muodostama vesistöalue on turvesaarekkeiden vuoksi myös ornitologisesti merkittävä paikka, ja Varpulan tekojärvellä on mahdollista bongata harvinaisempiakin muuttolintuja. Tekojärvi on myös suosittu virkistyskalastuskohde. Kalastuslupia järvelle myy Hirvijärvi-Varpulan kalastusseura.

Vesistöjen säännöstelyssä pyritään tasaamaan vedenkorkeuksien ja virtaamien vaihteluja patorakenteiden avulla. Säännöstelyn tavoitteina on mm. tulvien ehkäiseminen ja virkistyskäytön edistäminen. Suurten virtaamien aikana kerätään vettä tekojärviin ja säännöstelyihin järviin ja vähennetään näin tulvariskiä. Kun tekojärvien vesiä juoksetetaan vähän veden aikaan, niin voidaan puolestaan lisätä kuivan ajan virtaamia. Vesistön säännöstelyä varten tarvitaan vesilain mukainen lupa. Nykyisistä luvista suurin osa on myönnetty 1950–1970-luvuilla. Säännöstelyluvanhaltijoita ovat mm. voimayhtiöt, kunnat, järjestely-yhtiöt ja valtio.

Patoturvallisuustoiminnan tarkoituksena on ennaltaehkäistä padoista aiheutuvat onnettomuustilanteet eli estää pato-onnettomuudet. Patoturvallisuuslainsäädännön mukaisesti padon omistajat vastaavat patojensa turvallisuudesta. Suomessa on yli 400 luokiteltua patoa. Luokittelua ei tarvitse tehdä, mikäli pato ei patoturvallisuusviranomaisen mukaan aiheuta vaaraa. Patoturvallisuuslain (494/2009) mukaan pato sijoitetaan vahingonvaaran perusteella johonkin seuraavista luokista:

- 1-luokan pato, joka onnettomuuden sattuessa aiheuttaa vaaran ihmishengelle ja terveydelle taikka huomattavan vaaran ympäristölle tai omaisuudelle;
- 2-luokan pato, joka onnettomuuden sattuessa saattaa aiheuttaa vaaraa terveydelle taikka vähäistä suurempaa vaaraa ympäristölle tai omaisuudelle;
- 3-luokan pato, joka onnettomuuden sattuessa saattaa aiheuttaa vain vähäistä vaaraa.

Padoista ja patoturvallisuudesta löytyy lisätietoa verkosta:

www.ymparisto.fi > Vesi > Vesien käyttö > Padot ja patoturvallisuus

Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen koordinoima hanke Tehostettu tulviin varautuminen ja tulvatiedottaminen on ollut käynnissä vuosina 2015–2017. Hankkeen ensisijaisena tavoitteena on herättää kansalaiset ja muut alueen toimijat ennakoimaan tulvat ja varautumaan riskitilanteisiin ennakolta. Hankkeessa on tehostettu tulviin liittyvää tiedottamista esimerkiksi perustamalla tulvavaroituspalvelu Lapuan- ja Kyrönjoen pengerrysalueille. Hanke edistää myös hulevesien hallintaa ja eri tahojen yhteistyötä. Etelä-Pohjanmaan ELY-keskuksen alueen tekojärvien esitteet ovat osa Tehostettu tulviin varautuminen ja tulvatiedottaminen -hankkeen toimenpiteitä.

Lisätietoa hankkeesta: www.ely-keskus.fi/web/tulvatpohjanmaa

NÄKYMIÄ | 2017–2018

KYRÖNJOEN VESISTÖALUEEN TEKOJÄRVET: KYRKÖSJÄRVEN,
KALAJÄRVEN, PITKÄMÖN JA LIIKAPURON TEKOJÄRVET

Etelä-Pohjanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

2017–2018 | Vesistöyksikkö / Burman, Heinonen, Marttila

Kuvat: Etelä-Pohjanmaan ELY-keskus

www.doria.fi/ely-keskus | www.ely-keskus.fi

